

Marjolijn Februari

Het ondeskundige oordeel is aan een opmars bezig

Als ik ooit spoorloos verdwijn, moet u mij gaan zoeken. Nooit zomaar aannemen dat ik met de muziek mee ben, of dat ik mijn hart volg, of zoiets romantisch en aanstellerigs. Nee, als ik ooit spoorloos verdwijn, is er echt serieus iets mis.

Deze zomer was ik van plan net als iedereen gewoon rosé te drinken en naar kunst te kijken, maar in plaats daarvan belandde ik in schimmige ontmoetingen met onbekende mensen die me geheime documenten toeschoven op afgezonderde ontmoetingsplekken; af en toe laaide de avontuurlijkheid daarbij zo hoog op dat ik thuis een briefje op de keukentafel achterliet met aanwijzingen voor het geval ik nooit meer terug zou komen.

Hoe spannend dit ook moge klinken, er kleeft een duidelijk nadeel aan het krijgen van geheime informatie: de informatie is geheim. Ik mag er niets

over vertellen en er hier al helemaal niet over schrijven.

Veel schieten we er derhalve niet mee op, hoor ik u mopperen, en u hebt gelijk. Een zomer lang kreeg ik te horen wie er schuld heeft aan het smelten van de Noordpool en wie achter de teloorgang van de Hema zit, maar ik mag geen namen noemen.

‘Wat moet ik er dan mee?’ vroeg ik aan de geheimzinnige informanten die me vanachter hun zonnebrilglazen priemend aankeken. ‘Wat moet ik met informatie als ik die niet in de krant mag zetten?’

De informanten keken schichtig over hun schouder om te zien of niemand meeluisterde en sisten achter hun hand: ‘Het enige wat we willen weten...’ Ze lieten hun stem een octaaf dalen: ‘Het enige wat we willen weten is wat u ervan vindt.’

Jawel, iedereen wil weten wat een ander ervan vindt. Het on-

Wat ik ervan vind?
Weet ik veel
wat ik ervan vind!

deskundige oordeel is duidelijk aan een opmars bezig. Wie een lezing aanhoort, moet na afloop op een evaluatieformulier invullen wat hij van de spreker vindt, van zijn verhaal, zijn presentie, *the sound of his voice*, *the sparkle in his eyes*. Wie een boek leest, krijgt van de uitgever het verzoek een recensie op te sturen; wie een dienst afneemt, krijgt de opdracht punten te geven, sterren uit te delen, kritiek te leveren, feedback te geven, kortom, er iets van te vinden, en het liefst negatief.

Nu wilde het geval dat ik deze zomer ijerig teksten verzamelde voor een literair project en dat ik was gestuit op een lang gedicht van Pessoa. ‘Wat ik van de wereld denk?’, vroeg hij in dat gedicht. Of eigenlijk was het zijn onschuldige alter ego Alberto Caero, de simpele ziel, die dat vroeg; en die antwoordde zichzelf laconiek:

‘Wat ik van de wereld denk? /

Weet ik veel wat ik van de wereld denk! / Als ik ziek werd zou ik daaraan denken.’

De woorden bleven hangen in mijn hoofd. Wat ik ervan vind? Wat ik ervan vind? Weet ik veel wat ik ervan vind! In de rust van de zomer wilde ik helemaal nergens iets van vinden, ik had mijn oordeel opgeschort, ‘*eingeklammert*’ zoals de filosofen zeggen, en ik begreep niet waarom al die mannen in hun regenjassen wilden weten wat ik van de slechtheid in de wereld vind.

Maar hoe ferm ik ook weigerde ergens iets van te vinden, al gauw dook de vraag ook op in de post en de mail; er kwamen brieven binnen over oprichterspraktijken, over hebzucht en rare boeken, over het milieu en de vrouwonvriendelijkheid van lingerie, en steeds weer eindigden die brieven met de vraag: ‘Wat vindt u daar nu van?’ En iedere keer riep ik geschrokken: ‘Wat ik er van vind? Wat ik er

van vind? Weet ik veel wat ik er van vind!’

Nu wilde het geval dat ik deze zomer ook nadacht over de rol van deskundigen en intellectuelen; ik las een oud artikel in de *New Yorker* over de kunst van publieke intellectuelen om uitspraken te doen waar je iets aan hebt. Het bleek zo te zijn dat publieke intellectuelen zelden uitspraken doen waar je iets aan hebt. Althans, hun voorspellingen over het verloop van maatschappelijke ontwikkelingen hebben niet meer waarde dan de voorspellingen van om het even wie.

De conclusie van dit artikel van Louis Menand was dan ook: ‘*Think for yourself*.’ En daarbij leek het verstandig om niet al te veel in grote stappen te denken, in grote schema’s en hevige overtuigingen, maar juist flexibel, ad hoc, en met respect voor argumenten die tegen je persoonlijke mening ingaan. Aan-

dacht besteden aan feiten die je eigen positie onderuithalen: dat leidt pas tot verstandige uitspraken, waar je iets aan hebt.

De zomer verstreek langzaam, en de brieven bleven komen, en ik wilde nog steeds liever nergens iets van vinden. Ik deed mijn ogen dicht en citeerde Pessoa, in zijn gedaante van Alberto Caero:

‘Het mysterie der dingen? Weet ik veel wat mysterie is! / Het enige mysterie is dat er zijn die denken over het mysterie. / Wie in de zon staat en de ogen sluit, / Begint met niet te weten wat de zon is / En heel veel dingen te denken vol van warmte.’

Maar terwijl ik nog probeerde louter dingen te denken vol van warmte, begon ik alweer een mening te vormen. Zelfs de dichter Alberto Caero had de ledigheid niet lang volgehouden: Fernando Pessoa had hem in het leven geroepen als een al-

ter ego dat nergens iets van vond, dat alleen maar existeerde, niet nadacht, geen commentaar leverde, geen kritiek en geen interpretatie. Caero noemde een bloem een bloem en een steen een steen – maar al gauw bleek dat een lastige uitgangspositie voor een dichter, en Pessoa besloot dat Caero moest sterven en bezorgde hem tuberculose.

Zo kwam ook deze zomer aan zijn eind: zolang het zomer was, leek het even alsof het lukte alleen maar dingen te denken vol van warmte. Maar de zomering voorbij, en het werk wachtte. Niet alleen bleek het noodzakelijk weer ergens iets van te gaan vinden, het leek vooral belangrijk daarbij te letten op argumenten die het eigen gelijk onderuit halen. ‘*Think for yourself*’ werd het nieuwe devies, en dat betekent niet ‘denk voor jezelf’, maar ‘denk tegen jezelf’.